

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar (RP 53/2021 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet
- jurist Patrik Metsätähti, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Advokatförbund
- Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Centern i Finland r.p.
- Gröna förbundet r.p.
- Vänsterförbundet r.p.
- professor Heikki Halila.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar. Syftet är att förlänga giltighetstiden för vissa bestämmelser i den temporära lag (677/2020)

Utlåtande LaUU 5/2021 rd

som stiftades hösten 2020 så att börs- och First North-listbolagen kan ordna bolagsstämman i sin helhet på basis av deltagande på distans fram till utgången av juni 2022 och att andelslag, föreningar och vissa företag i finansbranschen kan tillåta deltagande på distans och anlåtande av ombud vid den stämma eller det möte som avses i lagen och som ordnas före utgången av juni 2022. Dessutom ska sammanslutningarna ges möjlighet att skjuta upp de stämmor och möten som ska hållas för aktieägarna och medlemmarna på våren och sommaren och som grundar sig på lag, bolagsordning eller stadgar till att hållas före utgången av september 2021, på motsvarande sätt som det i den temporära lag (290/2020) som stiftades våren 2020 tilläts att de möten som skulle hållas våren och sommaren 2020 sköts upp. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 30 juni 2022.

Det ligger enligt propositionen i sammanslutningarnas, delägarnas, medlemmarnas, de berörda gruppernas och hela samhällets intresse att säkerställa ett störningsfritt beslutsfattande i dessa sammanslutningar också våren, sommaren och hösten 2021 och våren 2022. Utifrån lagförslaget kommer sammanslutningarnas styrelser både våren och hösten 2021 och våren 2022 att ha tillräckliga metoder för att ordna stämmor och möten i enlighet med sammanslutningarnas behov och resurser och hälsoskyddskraven.

Justitieministeriet utredde i mars—augusti 2020 sammanslutningarnas mötespraxis våren och sommaren 2020 och i februari—mars 2021 sammanslutningarnas mötespraxis hösten 2020 och deras planer för ordnande av stämmor och möten år 2021. Utredningarna visar att de mötesarrangemang som de temporära lagarna möjliggör har fungerat väl, och den temporära lagstiftningen har inte uppgett medföra problem med tanke på aktieägarnas och medlemmarnas deltagande i stämmor och möten (se s. 5 i RP).

Lagutskottet har behandlat i sak motsvarande bestämmelser som de som föreslås i propositionen i sina utlåtanden om tidigare temporära lagar (LaUU 2/2020 rd och LaUU 5/2020 rd). Lagutskottet yttrar sig om propositionen till den del den gäller det egna ansvarsområdet. Utskottet har granskat propositionen särskilt i fråga om föreningar och avvikelserna från föreningslagen. I fråga om föreningar hänför sig de temporära åtgärderna i synnerhet till en möjlighet att senarelägga möten och stämmor och en förlängning av möjligheten att anlita ombud och underlätta deltagande på distans för viss tid också efter det att den gällande temporära lagen har upphört att gälla. Sammantaget anser lagutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte samt tillstyrker lagförslaget, men med synpunkterna nedan.

Uppskjutande av föreningsmöten och giltighetstid för den temporära lagen

Åtgärderna i fråga om föreningar går för det första ut på att införa en möjlighet att skjuta upp mötena. I propositionen (5 § 1 mom. i lagförslaget) ingår en bestämmelse om att med avvikelse från 20 § 1 mom. i föreningslagen kan det föreningsmöte som enligt stadgarna ska hållas senast vid utgången av augusti månad 2021 oberoende av vad som anges i stadgarna hållas senast vid utgången av september månad 2021. Detsamma gäller i 20 § 2 mom. i föreningslagen avsett föreningsmöte.

Trots att det blivit allt vanligare med deltagande på distans finns det fortfarande ett stort antal sammanslutningar där det fysiska deltagandet i mötet för en stor del av aktieägarna eller medlem-

Utlåtande LaUU 5/2021 rd

marna i praktiken är det enda sättet på vilket de kan utöva sina rättigheter som aktieägare eller medlemmar, står det i propositionsmotiven (s. 8). Med hänsyn till epidemin och vaccinationsläget är det därför nödvändigt att tillåta att möten och stämmor som baserar sig på lag, bolagsordning eller stadgar skjuts upp till efter sommaren 2021 på samma sätt som i den tidigare temporära lagen (290/2020) för ett år sedan.

Lagutskottet har behandlat bestämmelser om senareläggning av föreningsmöten i ett tidigare utlåtande (LaUU 2/2020 rd). Det är således inte ändamålsenligt att i detta sammanhang upprepa det som konstaterades i utskottets tidigare utlåtande. På grundval av propositionen och en utredning anser lagutskottet att det på det sätt som avses i propositionen är nödvändigt att våren och sommaren 2021 ha möjlighet att skjuta upp föreningarnas möten för att utvecklingen av epidemin och vaccinationsläget ska kunna beaktas i mötesarrangemangen i enlighet med hälsoskyddsbehoven och så att rättigheterna för dem som utövar rösträtt i föreningarna tillgodoses.

Den föreslagna lagen avses gälla till den 30 juni 2022. På grund av osäkerheten i fråga om hur viruset muterar och hur heltäckande skydd vaccinationerna ger är det enligt propositionsmotiven (s. 7 i RP) fortfarande svårt att förutse hur covid-19-epidemin kommer att utvecklas och hur den kommer att påverka ordnandet av bland annat föreningsmöten och möten hösten 2021. Det är således nödvändigt att i god tid förbereda sig på liknande hälsoförhållanden som rådde 2020 och våren 2021 också i fråga om de stämmor och möten som ska ordnas hösten 2021, och i anslutning till detta även i fråga om kallelsetiderna och andra behov i anslutning till mötesarrangemangen, så att man kan säkerställa att föreningarnas beslutsfattande fungerar störningsfritt även om hälsoförhållandena eventuellt skulle försämrats. På det sätt som framgår av motiveringen är det också nödvändigt att föreningarna och deras medlemmar i tillräckligt god tid får information om möjligheten till undantagsarrangemang. Som det står i propositionen är en modell med två årsmöten vanlig bland annat i föreningar. Dessa är tvungna att ordna möten även i juli–december 2021. Mötesarrangemangen skulle underlättas av de möjligheter till undantag som ges i den gällande temporära lagen.

En utredning om tillämpningen av den temporära lagen år 2020 och våren 2021 visar att undantagsarrangemangen i praktiken inte har försämrats delägarnas och medlemmarnas rättigheter, uppges det i propositionen (s. 7). Deltagandet i möten och mötesaktiviteten till och med ökat jämfört med 2019. Erfarenheterna från stämmorna och mötena 2020 har ökat utbudet och användningen av olika möjligheter att delta på distans. De tillgängliga mötestjänsterna liksom också mötespraxis utvecklas, och informationen om tjänsterna och användningen av dem förmedlas för närvarande snabbt.

Framför allt i föreningar med ett stort antal medlemmar kräver mötesarrangemangen ofta mycket långsiktig planering och beredning, och även kallelsetiderna kan vara flera månader långa (s. 7 i RP). Detsamma gäller stora organisationer mätt i antalet medlemsföreningar. Därför finns det behov av att förlänga giltighetstiden för de undantag i den gällande temporära lagen som underlättar ordnandet av bland annat föreningsmöten så att lättnaderna i fråga om förfarandena för deltagande på distans och anlitan av ombud, i fråga om vilka det inte har påträffats några nämnvärda brister eller problem, kan utnyttjas när stämmor och möten ska ordnas hösten 2021 och våren 2022.

Utlåtande LaUU 5/2021 rd

Att tillämpningen av den temporära lagen förlängs så att den täcker vårperioden 2022 underlättar enligt propositionen (s. 8) också beredningen av en sådan permanent lagstiftning som möjliggör ordnande av webbmöten och som underlättar deltagande på distans och anlåtande av ombud. Efterfrågan på tjänster för deltagande på distans och webbmötestjänster och också kompetensen på området väntas öka betydligt år 2021. Först efter att vårstämmorna och vårmötena har hållits kommer man sommaren och hösten 2021 att ha samlat tillräcklig erfarenhet av sådan praxis för deltagande på distans och webbmötespraxis där sammanslutningarnas aktieägares och medlemmars rättigheter till alla delar kan tillgodoses på motsvarande sätt som vid ett traditionellt möte. Som det står i propositionen är det inte ändamålsenligt att senare på hösten 2021 lägga fram förslag till permanent lagstiftning som tillåter webbmöten och sätta den i kraft med en snabb tidtabell i början av 2022 eller mitt under vårperioden 2022. Möten och stämmor som baserar sig på lag, bolagsordning eller stadgar hålls i regel i mars–juni, och i synnerhet när det rör sig om större möten måste förberedelserna ofta inledas flera månader före mötet.

Med stöd av en utredning anser utskottet följaktligen att det är motiverat att förlänga giltighetstiden för den temporära lagen till den 30 juni 2022. Lagutskottet har i sitt utlåtande om den tidigare temporära lagen (LaUU 5/2020 rd) lyft fram en förhoppning om permanent lagstiftning som underlättar deltagande på distans och sett det som viktigt med anknytande utredningar. Enligt den utredning som utskottet fått bereds ett förslag till permanent lagstiftning som underlättar deltagande på distans och möjliggör webbmöten. En proposition kommer att överlämnas så tidigt som möjligt under vårsessionen 2022. Utskottet välkomnar detta och upprepar sin synpunkt på vikten av att bereda permanent lagstiftning.

Förhandsanmälan och bättre möjligheter att anlita ombud och delta på distans

För att underlätta användningen av ombud föreslås det i propositionen (5 § 2 mom. i lagförslaget) att styrelsen med avvikelse från 21 § och 25 § 1 mom. i föreningslagen och eventuella bestämmelser i föreningens stadgar får besluta att ett ombud får företräda en eller flera medlemmar vid föreningsmöte eller en eller flera fullmäktige vid fullmäktigemöte som ska hållas senast den 30 juni 2022. Bestämmelsen föreslås föreskriva att vid en omröstning vid föreningsmötet eller fullmäktigemötet är det sammanlagda röstetalet för de medlemmar eller fullmäktige som företräds av ett och samma ombud högst en tiondel av det sammanlagda röstetalet för de medlemmar eller fullmäktige som är företrädda vid mötet, om inte något annat bestäms i föreningens stadgar.

I fråga om distansdeltagande (5 § 2 mom. i lagförslaget) föreslås det i linje med den gällande temporära lagen att föreningens styrelse med avvikelse från 17 § 2 mom. i föreningslagen kan tillåta sådant deltagande på distans som avses i det momentet vid föreningsmöte som ska hållas senast den 30 juni 2022, även om ett sådant förfarande inte är tillåtet enligt stadgarna och föreningen inte för detta ändamål har godkänt en i lagen avsedd omröstnings- och valordning.

Beträffande förhandsanmälan föreslås det i analogi med den gällande temporära lagen att styrelsen kan besluta att deltagande i ett föreningsmöte som ska ordnas senast vid utgången av juni månad 2022 förutsätter en anmälan till föreningsmöte senast en bestämd dag som kan vara tidigast två veckor före mötet. I ett sådant fall räknas kallelsetiden från den sista anmälningsdagen.

Utlåtande LaUU 5/2021 rd

I samband med riksdagsbehandlingen av den tidigare temporära lagstiftningen (LaUU 2/2020 rd , se även LaUU 5/2020 rd) har lagutskottet bedömt de i sak motsvarande bestämmelserna om anlåtande av ombud, deltagande på distans och förhandsanmälan. I den nu aktuella regeringspropositionen är det i sak endast fråga om en förlängning av de nämnda bestämmelsernas giltighetstid för viss tid. Det är således inte ändamålsenligt att i detta sammanhang upprepa det som konstaterades i utskottets tidigare utlåtande. De synpunkter som framförts i utskottets tidigare utlåtande är av relevans också i samband med den nu aktuella propositionen. Efter att ha bedömt de inkomna utredningarna anser utskottet att de föreslagna bestämmelserna om förhandsanmälan och underlättande av anlåtandet av ombud och deltagande på distans fortfarande är motiverade och behövliga i det aktuella läget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 21.4.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Saara Hyrkkö gröna
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Mari Rantanen saf
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Sebastian Tynkkynen saf
medlem Paula Werning sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.